

Комунальний заклад « Подільська гімназія
Кропивницької міської ради»

Основні втрати у початковій школі та шляхи їх подолання

Виступ підготувала вчитель
початкових класів Сенченко Ю.Г.

Подолання освітніх втрат учневі початкової школи може бути важливим завданням для забезпечення успішного навчання та розвитку дитини.

Шляхи вирішення проблеми:

1. Індивідуальний підхід: розуміти, що кожна дитина навчається по-різному і має свої сильні та слабкі сторони. Враховувати індивідуальні потреби дитини.
-Консультації з учнями для усунення прогалин із навчальних дисциплін
2. Розробка завдань різних рівнів складності для окремих учнів
3. Використовувати години варіативної складової шляхом запровадження індивідуальних та групових консультацій учнів.

Кроки для унікальних потреб кожного учня:

- Оцінка потреб.
- Визначення мети.
- Розробка індивідуального плану.
- Диференційоване навчання.
- Залучення ресурсів.
- Спостереження та формувальна оцінка.
- Співпраця з батьками.
- Забезпечення позитивної атмосфери

Учитель може самостійно оцінити прогалини в знаннях учнів і вирішити, що надолужувати разом, а що індивідуально. Проблеми-пошук шляхів-успіх. Важливо пам'ятати, що надолуження освітніх втрат може зайняти час, тож важливо бути терплячими та надавати постійну підтримку учням.

Шляхи вирішення проблеми:

- Врахування індивідуальних потреб кожної дитини, оцінка її потреб у навчанні та розвитку
- Індивідуальне консультування учнів для усунення прогалин із навчальних дисциплін, запровадження групових консультацій учнів
- Розробка завдань різних рівнів складності для окремих учнів, реалізація диференційованого підходу
- Постійний тісний зв'язок з батьками здобувачів освіти

- Підвищення навчальної мотивації учнів
- Використання стратегій формувального оцінювання
- Запровадження інтерактивних методів навчання
- Емоційна і психологічна підтримка дітей

Дії вчителя відрізняються залежно від кількості учнів з освітніми втратами. Різняться стратегії, що доцільно використовувати для їх подолання. Наприклад, якщо більшість класу не знає способи обчислення периметру прямокутників, то повторне опрацювання цього матеріалу доцільно запропонувати всьому класу, тобто виділити частину уроку чи цілий урок для актуалізації цих знань і формування необхідних навичок.

Якщо ж певні навчальні втрати наявні лише у групі учнів, то доцільно запропонувати детально їх опрацювати саме групі, а не всьому класу. Наприклад, клас може бути поділений на три групи, де учням першої групи пропоную долати навчальні втрати з однієї теми, другої групи — долати навчальні втрати з іншої теми, а діти з третьої групи працюватимуть над детальнішим вивченням поточної теми.

Звісно, можуть бути випадки, коли окремі учні мають значно більші втрати, ніж решта. Таким учням надаю більше підтримки, пропоную окремі матеріали, домашні завдання, повторення уроку на певній онлайн платформі, що забезпечує одразу зворотний зв'язок, проводжу індивідуальні консультації та інформую батьків про виявлені в учнів втрати і можливі шляхи їх подолання.

Потрібно розуміти, що це довготривалий процес, який вимагає додаткових зусиль від учителя і наявності певної мотивації в учнів. Тож проблема мотивації учнів до навчання в контексті подолання освітніх втрат є дуже актуальною.

Щоб поступово долати освітні втрати учням потрібно докладати більше зусиль, а для цього необхідно мати мотивацію. Розглянемо способи мотивації учнів, які можна використати саме в контексті «відбудови» знань, навичок і вмій. Це може бути власний приклад або приклад відомих людей, зворотний зв'язок і усвідомлення учнями їх прогалин, участь в цікавих заходах, де можна застосувати знання з математики й української мови, посилення прикладної спрямованості математики, залучення батьків для швидкого надолуження прогалин, заохочення відразу після виконаної роботи, прояв уваги за успішно виконане завдання. Ідеального інструменту подолання освітніх втрат не існує, але можна комплексно використовувати найкращий досвід.

Враховуючи стрес, в якому постійно перебувають українські учні, доцільно також систематично виділяти окремий час на уроках для вправ на емоційне налаштування дітей.

Щоб не поглиблювати навчальні втрати варто продумати певні навчальні активності і в укритті під час тривоги. Ця діяльність якраз може бути не за поточною темою, а спрямована на подолання навчальних втрат: дидактичні ігри, опитування, робота в парі і групі, робота в робочих зошитах на друкованій

основі чи робота з індивідуальними картками, які постійно знаходяться в укритті.

Як же краще мотивувати учнів долати освітні втрати, адже дітям початкових класів часто нудно повторювати хоча б поверхнево знайомий матеріал. Я вважаю, що ключем до мотивації учнів є урізноманітнення форм, методів і засобів, що використовуються у навчанні.

Наприклад, учням дійсно нудно розв'язувати 10 однакового рівня складності рівнянь одне за одним. Але, це вже не так нудно, якщо всі 10 рівнянь будуть розбиті на п'ять рівнів, між якими учням буде пропонуватися логічна розминка, руханка, гімнастика для очей, завдання на придумування власних рівнянь. А ще цікавіше, якщо будуть залучені інтерактивні форми роботи: для першого рівня буде подаватися підказка, рівняння другого рівня учні виконуватимуть самостійно, рівняння третього рівня спершу слід обговорити в парі, а потім самостійно розв'язати, рівняння четвертого рівня діти можуть розв'язувати парами, а рівняння п'ятого рівня — виконуватимуть у групі. Чудово, якщо є можливість додати інформаційно-комунікаційні технології у процес навчання.

Подолання освітніх втрат-це системний процес. Практикую і циклічні повторення. Наприклад, кожного уроку виділяю 10 хвилин на повторення раніше вивченого, або додаю завдання на повторення в домашні, самостійні і контрольні роботи. Зацікавлюють учнів і проектні роботи, що спрямовані на повторення раніше вивченого матеріалу.

Зараз є багато різних програм, що працюють в напрямку подолання освітніх втрат учнів і безкоштовно надають доступ до освітніх платформ, онлайн шкіл, онлайн уроків окремим учням. Батьки та учні не завжди знають про ці можливості. Тож інформую учасників навчального процесу про додаткові можливості щодо подолання освітніх втрат за межами школи. Це чудовий шанс для мотивованих батьків і учнів.

Учні в класі багато, у кожного з них можуть бути різні освітні втрати, а вчитель один. Тож доцільно долучати до роботи над подоланням освітніх втрат учнів і своїх колеґ, психолога. Вони можуть стати помічниками вчителя як на уроках, так і в позаурочний час.

Освітні втрати учнів легше долати у співпраці. Наприклад: естафети на уроках фізкультури можна поєднувати з завданнями з математики ; психолог може надавати консультації окремим учням, що потребують стабілізації емоційного стану.

Календарно-тематичне планування, яке складає вчитель на початку року, є орієнтовним. У процесі роботи (а тим більше в умовах війни) до календарного планування можуть вноситись зміни. Якщо вчитель розуміє, що новий матеріал базується на попередньому, який не засвоєний, то звісно виокремлюється ще час на опрацювання теми, без якої засвоїти новий матеріал діти просто не зможуть. Відповідно час на вивчення нового матеріалу може бути зменшений. Оскільки такі ситуації є досить типовими, то зараз надзвичайно актуально інтенсифікувати навчальний процес.

Прагну організувати та мотивувати пізнавальну діяльність учнів таким чином, щоб вони самостійно розв'язували певні ситуації, проблеми, спираючись

на свої потенційні можливості та вже набуті знання у процесі взаємодії .
Наприклад :

- індивідуальна самостійна робота учнів за схемою дій;
- робота в парах (обговорення й корекція);
- робота в групах (вироблення точки зору, узгодження думок);
- колективна робота (групування думок, формування висновків).

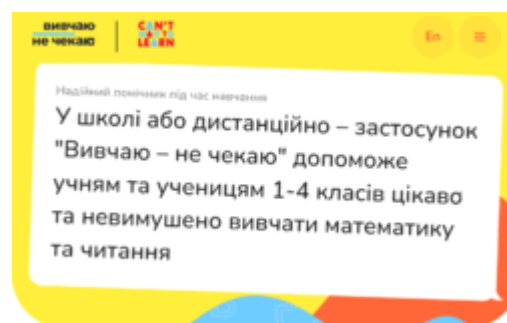
На різних етапах уроків використовую такі форми інтерактивних технологій, як презентація, мікрофон, реклама, незакінчене речення, міні-проекти, мозковий штурм, асоціативний куш, рольова гра, сенкан, математичний диктант, тощо. Кожен урок планую з позиції мотивів діяльності на кожному його етапі.

Для подолання освітніх втрат використовую ІКТ на уроках, які сприяють підвищенню його ефективності, всебічному і гармонійному розвитку учнів, розкривають їх таланти, суттєво впливають на зміст, форми, методи навчання. Вдало підібрані засоби забезпечують розвиток творчих здібностей, стимулюють пізнавальну активність, емоційну сферу та їх інтелектуальні почуття. При цьому підвищується працездатність здобувачів освіти, зацікавленість їх різними видами діяльності, поліпшується просторова уява, пам'ять, логічне мислення, розширюється їх світогляд. Тому ІКТ мають великі можливості вдосконалення навчально-виховного процесу та підвищення ефективності заняття .

Сьогодні перед вчителями стоїть непроста задача з надолуження освітніх втрат дітей. Наразі пропоную своє бачення вирішення цих питань. Я часто використовую інтеграційні завдання для подолання освітніх втрат в учнів 2 класу . Ідея інтеграції знань є надзвичайно популярною в освіті. Завдяки поєднанню різних предметів діти отримують більш глибоке засвоєння матеріалу. Практичні вправи є важливою складовою такого підходу.

У цьому навчальному році набрала 1 клас, де частина дітей на сімейному навчанні. Шукала шляхи допомоги учням та батькам і знайшла безоплатний мобільний застосунок для інтерактивного навчання учнів та учениць 1-4 класів **«Вивчаю — не чекаю»**.

Усі матеріали розроблені відповідно до чинних програм НУШ та за підходами автономного навчання.

У застосунку дитина вчиться, переглядаючи пізнавальні освітні відеоуроки, розроблені за підходами мікронавчання. Інтерактивні мініігри допомагають закріпити вивчений матеріал.

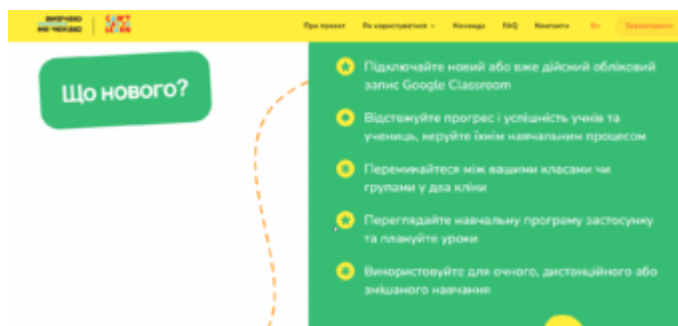

Контент застосунку — відео та ігри — повністю адаптовано для України. Усі теми й завдання відповідають українській навчальній програмі, а розробляли їх українські вчительки й вчителі, методистки й методисти.

Застосунок створено за перевіреною досвідом методикою від War Child — організації, що допомагає дітям війни здобувати освіту з 1993 року.

Важливо, що «Вивчаю — не чекаю» — універсальний. Застосунок підходить як для офлайн-навчання у школі, так і онлайн у будь-якій точці світу.

Кожна дитина може обрати власний темп навчання. «Вивчаю — не чекаю» — це не просто гра, а й можливість здобувати знання відповідно до класу, в якому навчається дитина.

Застосунок можна використовувати на планшетах і смартфонах з операційними системами iOS (версія 14 або новіша) та Android (версія 7 або новіша). А також «Вивчаю — не чекаю» доступний для завантаження на комп'ютері,

«Вивчаю — не чекаю» - інструмент для урізноманітнення уроків у початковій школі

Граючи в мініігри, діти навчаються в ігровому світі у контексті ігрового сюжету. У цьому застосунку діти отримують звіти про помилки та можуть навчатися у зручному темпі.

Залучено матеріали з

<https://naurok.com.ua/z-dosvidu-roboti-podolannya-osvitnih-vtrat-v-pochatkoviy-shkoli-418961.html>Ь